

АНАЛІЗ РІВНЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Борищук А. О.¹, Семенова К. Д.²

1 – студент, кафедра статистики,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Борищук А. О., Семенова К. Д. Аналіз рівня безробіття в Україні. У статті проаналізовано сутність феномену безробіття. Проведено аналіз рівня безробіття в Україні. Вносяться пропозиції стосовно основних шляхів вирішення проблеми безробіття та цілеспрямованості активного підвищення рівня зайнятості населення України.

Ключові слова: безробітні, рівень безробіття населення, методологія МОП.

Борищук А. О., Семенова Е. Д. Анализ уровня безработицы в Украине. В статье проанализирована сущность феномена безработицы. Проведен анализ уровня безработицы в Украине. Вносятся предложения по основным путям решения проблемы безработицы и необходимости активного повышения уровня занятости населения Украины.

Ключевые слова: безработные, уровень безработицы населения, методология МОТ.

Borishchuk A. O., Semenova E. D. Analysis of unemployment in Ukraine. In the article the essence of the phenomenon of unemployment. The main factors are the creation and the positive and negative effects of this phenomenon. The analysis of unemployment in Ukraine. Made proposals for solutions to the major problems of unemployment and increasing focus of active employment in Ukraine.

Keywords: unemployed, the unemployment rate methodology ILO.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Борищук, А. О. Аналіз рівня безробіття в Україні [Текст] / А. О. Борищук, К. Д. Семенова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 3. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2017. – С. 29 – 34.

Постановка проблеми. Феномен безробіття – найбільш гостра проблема, з якою стикається населення України. Причиною такого розповсюдженого явища є неефективність використання робочої сили у минулому і відсутність економічних умов, які б дали змогу людям застосовувати свої навички у продуктивній роботі за пристойну плату. Саме тому це явище являється як економічною, так і соціальною проблемою [1, с. 49]. Безробіття у нашій країні набуло масового характеру і складає реальну

загрозу для державного та суспільного благополуччя.

Безробіття є негативним соціально-економічним явищем, оскільки зумовлює скорочення купівельної спроможності населення, зменшує кількість платників податків та призводить до виникнення додаткових витрат на підтримку безробітних. Також безробіття є однією з причин міграції робочої сили [2, с. 182]

Аналіз досліджень та публікацій. Питання регулювання зайнятості та безробіття знайшли відображення у працях вітчизняних науковців, таких як: С. І. Бандура, В. В. Близнюк, Д. П. Богиня, І. К. Бондар, Е. М. Лібанова, Ю. М. Маршавіна та багато інших. Значний внесок у вивчення проблем стосовно довготривалого безробіття зробили іноземні вчені, зокрема: Дж. Акерлоф, Л. Гроган, П. Дайамонд, Р. Джекман, А. Сміт, К. Терел та ін.

Метою даної статті є аналіз стану та динаміки показників безробіття в Україні за останні роки, дослідження структури безробітних за віковими групами, статтю та місцем проживання.

Виклад основного матеріалу. Виникнення безробіття тягне за собою багато негативних наслідків: посилення соціальної напруги; зростання кількості психічних захворювань; посилення соціальної диференціації; загострення криміногенної ситуації; падіння трудової активності; скорочення податкових надходжень; зменшення ВВП; падіння життєвого рівня населення; зростання витрат на допомоги безробітним.

Попри всі негативні наслідки, безробіття має й позитивні свої сторони: підвищення соціальної цінності робочого місця; збільшення особистого вільного часу та свободи вибору місця роботи; зростання соціальної значимості й цінності праці; зростання конкуренції між працівниками; стимулювання підвищення інтенсивності і продуктивності праці; можливість для безробітного використати перерву в зайнятості для перенавчання, підвищення рівня освіти [3, с. 32].

В Україні рівень безробіття визначають за методологією міжнародної організації праці (МОП), а також рівень зареєстрованого безробіття.

Наведемо динаміку кількості безробітних та рівня безробіття в Україні за 2010 - 2016 рр. (за даними [4]) в таблиці 1.

Динаміка кількості безробітних та показників безробіття в Україні

Роки	Безробітне населення			
	у віці 15-70 років		працездатного віку	
	в середньому, тис. осіб	у % до економічно активного населення відповідної вікової групи	в середньому, тис. осіб	у % до економічно активного населення відповідної вікової групи
2010	1 713,90	8,2	1 712,50	8,9
2011	1 661,90	8,0	1 660,90	8,7
2012	1 589,80	7,6	1 589,20	8,2
2013	1 510,40	7,3	1 510,30	7,8
2014	1 847,60	9,3	1 847,10	9,7
2015	1 654,70	9,1	1 654,00	9,5
2016	1 678,20	9,3	1 677,50	9,7

Як видно з таблиці 1, в Україні рівень безробіття спадав до 2013 року. А в 2014 році порівняно з 2013 роком кількість безробітних збільшилась на 337,2 тис. осіб, або на 22,3%.

Для того щоб краще прослідкувати динаміку кількості безробітних в Україні (віком від 15 до 70 років), відобразимо дані на графіку.

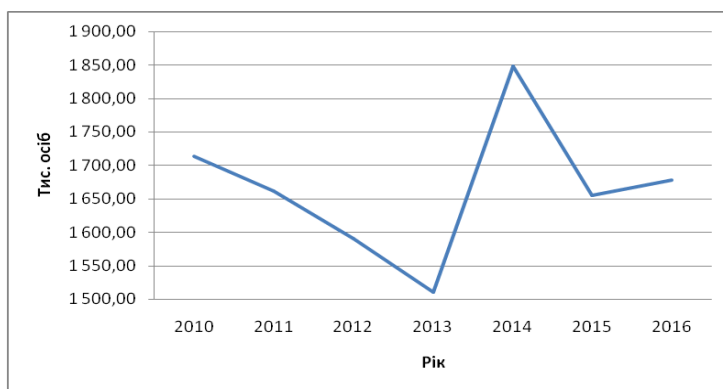

Рис. 1. Динаміка кількості безробітних у 2010-2016 рр.

З рис. 1 видно, що до 2013 року кількість безробітних постійно знижувалась, а у 2014 році відбулося стрімке його підвищення. Потім у 2015 році кількість безробітних знову знизилась, але не досягнула значення 2013 року. Але це зниження не прослідковується у 2016 році, а навпаки відбулося невелике підвищення чисельності безробітних. Отже, в Україні не відстежується чітка тенденція зміни чисельності безробітних.

При аналізі безробіття населення важливо відзначити причини безробіття. Наведемо структуру безробітного населення України у 2016 році (за даними [4]) на рис. 2.

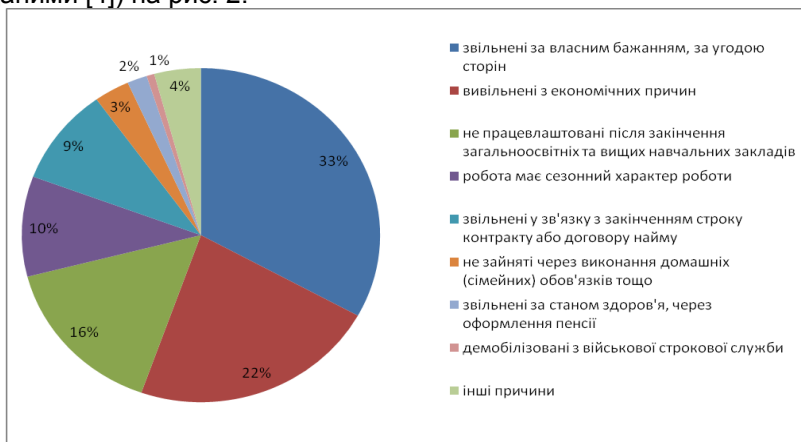

Рис. 2. Структура безробітного населення України за причинами незайнятості у 2016 році

Проаналізувавши структуру безробітних за даними рис. 2, можна відмітити, що у 2016 році в Україні найчастіше населення ставало безробітним через звільнення за власним бажанням (33 % загальної кількості безробітних), наступними причинами безробіття є вивільнення з економічних причин і неможливість працювати після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів (22 % та 16 % безробітних відповідно). Рідше за все безробітними ставали через демобілізацію з військової строкової служби (1% безробітних).

При аналізі важливо розглянути рівень безробіття населення за статтю, віковими групами та місцем проживання, тож наведемо цю інформацію по Україні у 2016 році (за даними [4]) в таблиці 2.

Таблиця 2

Рівень безробіття населення (за методологією МОП) за статтю, віковими групами та місцем проживання у 2016 році

Категорія населення	Рівень безробіття (у середньому за період, у % до кількості економічно активного населення відповідної вікової групи)							
	усього	у тому числі за віковими групами, років						
		15–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60–70
Усе населення	9,3	23,0	11,7	8,9	8,0	7,7	7,3	0,1
жінки	7,7	21,5	10,2	7,6	7,0	6,3	5,2	0,0
чоловіки	10,8	24,0	12,8	10,0	8,9	9,1	9,3	0,2
міські поселення	9,2	23,7	11,5	8,6	8,0	7,8	7,2	0,1
сільська місцевість	9,7	22,0	12,1	10,0	7,9	7,4	7,5	0,0

Проаналізувавши таблицю 2, можна сказати, що у чоловічої частини населення в цілому рівень безробіття вищий (10,8 %), ніж у жіночої частини (7,7 %). Особливо високий рівень безробіття серед населення віком 15-24 роки (23,0 %), а саме в чоловіків цей показник складає 24,0 %, а у жінок – 21,5 %. Населення цього віку – це молоді спеціалісти, які тільки закінчили навчальні заклади і знаходяться в пошуку роботи. Уникнути такого безробіття можна було б шляхом направлень на роботу спеціалістів від навчальних закладів, в яких вони навчались, але не у всіх навчальних закладах України присутня така практика.

Щодо безробітних, які проживають у сільській місцевості, – в них рівень безробіття вищий (9,7 %), ніж у міських поселеннях (9,2 %). Економісти виділяють багато причин виникнення безробіття в сільській місцевості. Однією з основних є те, що у процесі реформування аграрного сектору багато колективних господарств розпалися, а нових на їхньому місці не сформувалось. Внаслідок цього значна частина робочої сили залишилась незадіяною у виробництві. Без роботи залишились пастухи, комбайнери, доярки, свинарки, трактористи та інші працівники [5, с. 177].

Висновки. Проаналізувавши сучасний стан безробіття, нами було визначено, що проблема безробіття є ключовим питанням не лише в Україні, а й у всьому сучасному світі, і якщо його не вирішувати, то неможливо налагодити ефективну діяльність економіки і рівень безробіття буде безупинно зростати.

Оскільки головною причиною безробіття є незбалансованість попиту і пропозиції робочої сили, саме тому в державі повинна втілюватись активна політика, яка складається із заходів, спрямованих на:

- збільшення попиту на робочу силу з боку державного та приватно-

го сектора економіки;

- підвищення конкурентоспроможності робочої сили та забезпечення відповідності робочої сили і робочих місць;
- вдосконалення процесу працевлаштування [6, с. 32].

Можна виділити основні напрямки подолання безробіття в Україні: підвищення добробуту населення за рахунок особистого трудового внеску, підприємництва та ділової активності; надання відповідної допомоги по безробіттю, збереження робочих місць та перепідготовка осіб, які втратили роботу; проведення ґрунтовної пенсійної реформи; сприяння всебічному державному захисту інтелектуального потенціалу суспільства; проведення спеціальних ярмарків праці для навчальних закладів з метою працевлаштування випускників; розширення досвіду організації зустрічей з роботодавцями та колишніми безробітними, які успішно знайшли роботу чи заснували власний бізнес; посилення координації міжнародної діяльності в частині інформаційного обміну з питань зайнятості; забезпечення стабільного фінансування та державної підтримки розвитку духовної сфери, освіти, науки і культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лисюк О. С. Безробіття як соціально-економічна проблема населення України / О. С. Лисюк. // ВНАУ. – 2012. – №4. – С. 48–53.
2. Чурилова О. А. . Безробіття в Україні: причини, наслідки / О. А. Чурилова. // Збірник наукових статей у 2 т. Континент. – 2010. – №12. – С. 182–184.
3. Полуяктова О. В. Проблеми безробіття в Україні / О. В. Полуяктова. // Економіка і суспільство. – 2016. – №2. – С. 31–35.
4. Державна служба статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Зоярна Н. М. Безробіття на селі: причини та шляхи подолання / Н. М. Зоярна, О. М. Каралюс. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – №21. – С. 176–178.
6. Гальків Л. І. Втрати людського капіталу: чинник безробіття / Л. І. Гальків. // Економіка і регіони. – 2009. – С. 110–113.
7. Підгорний А. З. Статистичні методи в управлінні розвитком регіону : монографія // А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, О. Г. Милашко та ін. – Одеса : ФОРМ-Гуляєва В. М., 2016. – 218 с.